ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

26. oktoober 2010 *

Kohtuasjas T-23/09,

Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP),

Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG),

asukoht Pariis (Prantsusmaa), esindajad: advokaadid Y.-R. Guillou, H. Speyart van Woerden, T. Verstraeten ja C. van Sasse van Ysselt, hiljem advokaadid Y.-R. Guillou, L. Defalque ja C. Robert,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bouquet ja É. Gippini Fournier,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

mille ese on nõue tühistada komisjoni 29. oktoobri 2008. aasta otsus K(2008) 6494 (juhtum COMP/39510), millega kohustati Ordre national des pharmaciens'i (ONP), CNOP-i ja CCG-d alluma kontrollile vastavalt nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 20 lõikele 4,

ÜLDKOHUS (neljas koda),

nõupidamise ajal koosseisus koja esimees O. Czúcz (ettekandja), kohtunikud I. Labucka ja K. O'Higgins,

kohtusekretär: ametnik T. Weiler,

arvestades kirjalikus menetluses ja 23. veebruari 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

Otsuse

Õiguslik raamistik

1 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikkel 20 sätestab:

„1. Komisjon võib käesoleva määrusega talle pandud ülesannete täitmiseks korraldada ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste puhul kogu vajaliku kontrolli.

[…]

4. Ettevõtjad ja ettevõtjate ühendused peavad alluma komisjoni otsusega määratud kontrollimisele. Otsuses täpsustatakse kontrollimise objekt ja eesmärk, määratakse selle alguskuupäev ning märgitakse artiklites 23 ja 24 ette nähtud sanktsioonid ja õigus otsuse läbivaatamisele Euroopa Kohtus. […]”

Vaidluse taust

2 Hagejad Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP) (apteekrite liidu riiklik nõukogu) ning Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) (riikliku apteekrite liidu G osakonna kesknõukogu) on koos Ordre national des pharmaciens'iga (ONP) (riiklik apteekrite liit) Euroopa Ühenduste Komisjoni 29. oktoobri 2008. aasta otsuse K(2008) 6494 (juhtum COMP/39510) (edaspidi „vaidlustatud otsus"), millega kohustati neid alluma kontrollimisele vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikele 4, adressaadid. Samal kuupäeval tehtud teise otsusega kohustas komisjon Laboratoire Champagnat Desmoulins Philippakis't alluma kontrollimisele sama asja raames. Viimati nimetatud otsuse peale on esitanud hagi seotud kohtuasjas T-24/09.

ONP ja selle nõukogud

3 ONP-d ja selle nõukogusid reguleerib code de la santé publique français (Prantsuse rahvatervise seadustik, edaspidi „CSP").

4 CSP artikkel L 4231-1 sätestab:

„[ONP] eesmärk on:

1. tagada kutsealaste kohustuste järgimine;

2. tagada kutseala au ja sõltumatus;

3. kontrollida apteekrite pädevust;

4. edendada rahvatervist ja tervishoiuteenuste kvaliteeti, eeskätt tööohutust.

[ONP] moodustavad Prantsusmaal tegutsevad apteekrid."

5 CSP artikkel L 4232-1 täpsustab, et ONP-l on seitse osakonda, millest igaüks peale E osakonna, mille kriteeriumiks on geograafiline jaotus, vastab farmaatsia konkreetse haru tegevusele (apteegid, tööstus, hulgimüük, vabakutseline ja haiglate meditsiiniline bioloogia, haiglafarmaatsia). G osakond hõlmab biomeditsiinilistele analüüsidele spetsialiseerunud farmatseute, kes tegutsevad avalik- ja eraõiguslikes biomeditsiiniliste analüüside laboratooriumides. Iga osakonda juhib kesknõukogu.

6 ONP tegutseb CNOP, kesknõukogude, sealhulgas CCG, ning piirkondlike nõukogude kaudu. CSP artikkel L 4233-1 sätestab, et ONP erinevatel nõukogudel on õigusvõime.

Vaidlustatud otsus

7 Vaidlustatud otsuse neli esimest põhjendust sätestavad:

„Komisjonil on teavet, et vähemalt alates 2003. aastast olid olemas Prantsusmaal [ONP-s] ühinenud apteekrite vahelised kokkulepped ja/või kooskõlastatud tegevus ja/või [ONP] ja/või [CNOP] ja/või [CCG …] otsused, mille eesmärgiks ja/või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturul, eeskätt biomeditsiiniliste analüüsiteenuste turul. Nimelt avaldus see tegevus selliste otsuste vormis, mille eesmärk on takistada apteekritel ja/või juriidilistel isikutel pääseda biomeditsiiniliste analüüsiteenuste turule, piirata nende tegevust sellel turul või tõrjuda nad sellelt turult välja.

[ONP] on kutseliit, millele on Prantsuse riik delegeerinud nimelt ülesande tagada apteekrite kutsealaste kohustuste järgimine ning kaitsta kutseala au ja sõltumatust, kontrollida apteekrite pädevust, aidata kaasa rahvatervise ja tervishoiuteenuste kvaliteedi, eeskätt tööohutuse edendamisele. [ONP-l] on riiklik nõukogu ning seitse osakonda, millesse apteekrid on jagunenud: G osakond koosneb näiteks biomeditsiinilistele analüüsidele spetsialiseerunud farmatseutidest, kes tegutsevad avalik- ja eraõiguslikes biomeditsiiniliste analüüside laboratooriumides. [ONP-l] ja kõigil tema nõukogudel on õigusvõime.

[ONP-l] ja selle nõukogudel on pädevus kontrollida kutsealal tegutsema asumist, kutsealal tegutsemist, apteekrite distsiplinaarvastutust ning juriidilisi isikuid, kes tegelevad farmatseudi kutsealaga seotud tegevusega, näiteks sellise biomeditsiinilistele analüüsidele spetsialiseerunud farmatseudi tegevus, kes tegutseb kutsealal avalik- ja eraõiguslikes biomeditsiiniliste analüüside laboratooriumides. Kutsealal tegutsema asumist kontrollitakse iga [o]sakonna [n]imekirja kandmise haldamise kaudu.

Apteekrite ja farmatseudi kutsealaga seotud tegevusega tegelevate juriidiliste isikute kandmine [n]imekirja on seaduses sätestatud eeltingimus farmatseudi kutsealaga seotud igasuguse tegevusega tegelemiseks. Nimekirja ajakohastab osakonna kesknõukogu. Karistusi, nagu ajutine või alaline keeld tegutseda farmatseudi kutsealaga seotud igasuguse tegevusega, võivad määrata [ONP] ja selle [n]õukogud otsustega, millega ajutiselt või alaliselt kustutatakse apteeker ja/või juriidiline isik [n]imekirjast.

Komisjonil on teavet, et Prantsusmaal [ONP-s] ühinenud apteekrite vahelised kokkulepped ja/või kooskõlastatud tegevus, mis puudutavad apteekreid ja/või juriidilisi isikuid, kes soovivad osutada biomeditsiinilisi analüüsiteenuseid, avaldusid selliste otsuste vormis, milles otsustati mitte kanda neid G [o]sakonna [n]imekirja, mitte ajakohastada neid puudutavat kannet [n]imekirjas ja/või keelata neil tegeleda nende tegevusega, ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on piirata konkurentsi biomeditsiiniliste analüüsiteenuste turul."

8 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 8 ja 9 tuleneb:

„Käesoleva kontrollimise tõhususe tagamiseks on […] vältimatu, et sellest ei oleks eelnevalt teadlikud need ettevõtjate ühendused, keda kahtlustatakse eeldatavates rikkumistes osalemises.

Järelikult tuleb teha määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 alusel otsus, millega kohustatakse ettevõtjate ühendusi alluma kontrollimisele."

9 Vaidlustatud otsuse artikli 1 esimeses lõigus on märgitud:

„[ONP], [CNOP] ja [CCG] on kohustatud alluma kontrollimisele, mis puudutab nende osalemist Prantsusmaal [ONP-s] ühinenud apteekrite vahelistes kokkulepetes ja/või kooskõlastatud tegevuses ja/või nende rakendamist, samuti mis on seotud nimelt biomeditsiiniliste analüüsiteenuste turul nende kokkulepete ja/või kooskõlastatud tegevuse avaldumisega selliste otsuste vormis, mis on vastuolus [EÜ] artikliga 81 ja/või artikliga 82. Niisugune tegevus on avaldunud just selliste otsuste vormis, mille eesmärk on takistada apteekritel ja/või juriidilistel isikutel pääseda biomeditsiiniliste analüüsiteenuste turule, piirata nende tegevust sellel turul või tõrjuda nad sellelt turult välja."

10 Vaidlustatud otsuse artikli 2 kohaselt võis kontrollimisega alustada 12. novembril 2008 ning nimetatud kuupäeval kontrollimine ka hagejate juhatuse asukohas toimus.

11 Vaidlustatud otsuse artikkel 3 sätestab:

„[ONP], [CNOP] ja [CCG] on käesoleva otsuse adressaadid.

See otsus tehakse vahetult enne kontrollimist teatavaks otsuse adressaatideks olevatele ettevõtjate ühendustele […]"

Menetlus ja poolte nõuded

12 Hagejad esitasid hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 21. jaanuaril 2009.

13 Oma hagiavalduses palusid hagejad liita käesoleva kohtuasja kohtuasjaga T-24/09. Üldkohtu neljanda koja esimees seda taotlust ei rahuldanud.

14 Samal kuupäeval esitatud eraldi dokumendis taotlesid hagejad kohtuasja lahendamist kiirendatud menetluses vastavalt Üldkohtu kodukorra artiklile 76a. See taotlus jäeti Üldkohtu neljanda koja 19. veebruari 2009. aasta otsusega rahuldamata.

15 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (neljas koda) alustada suulist menetlust ning esitas menetlust korraldavate meetmete raames vastavalt kodukorra artiklile 64 pooltele kirjalikke küsimusi. Pooled vastasid küsimustele.

16 Poolte kohtukõned ja nende vastused Üldkohtu esitatud küsimustele kuulati ära 23. veebruaril 2010 toimunud kohtuistungil.

17 Hagejad paluvad Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

18 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

19 Oma hagi põhjendamiseks esitavad hagejad kolm väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud põhimõtet, et institutsiooni otsus peab olema adresseeritud õigusvõimega üksusele. Teine väide puudutab põhjendamiskohustuse rikkumist. Kolmas väide puudutab määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 rikkumist.

Esimene väide, et rikutud on põhimõtet, et institutsiooni otsus peab olema adresseeritud õigusvõimega üksusele

Poolte argumendid

20 Väite vastuvõetavuse osas märgivad hagejad, et puudub vaidlus, et hagejatel on huvi esitada hagi kolmandatele isikutele suunatud otsuste peale, mis võivad hagejaid näidata negatiivsest küljest eelkõige konkurentsi valdkonnas. Lisaks asjaolule, et neil oli ilmne huvi vaidlustatud otsuse tühistamiseks, kuna see otsus puudutas otseselt neid, on neil käesolevas asjas õigus esitada väide ONP õigusvõime puudumise kohta, kuna nad on ONP esindusorganid. Asjaolu, et vaidlustatud otsus puudutab sõnaselgelt ONP-d, kahjustab neid seega otseselt, ning neil on otsene huvi isegi vaidlustatud otsuse osaliseks tühistamiseks. Nad esitasid ka hagiavalduse ONP nimel kui ONP esindusorganid.

21 Sisu osas väidavad hagejad, et ONP-l ei ole õigusvõimet vastupidi tema erinevatele nõukogudele. Hagejate arvates peab kontrollimist puudutava otsuse adressaat olema tingimata õigusvõimet omav üksus.

22 Komisjon väidab, et väide on vastuvõetamatu ning igal juhul põhjendamatu.

Üldkohtu hinnang

23 Väite vastuvõetavuse osas tuleb tõdeda, et see puudutab vaidlustatud otsuse resolutsiooni osa, mis käsitleb muud üksust kui hagejad.

24 Siinkohal puudub vaidlus, et hagejad on õigussubjektid. Neil asjaoludel ja sõltumata asjaolust, et hagejad on ONP esindusorganid, tuleb märkida, et isegi kui Üldkohus peaks kontrollima sisulist väidet ning jõudma järeldusele, et otsuseid kontrollimise kohta ei saa adresseerida üksustele, kellel ei ole õigusvõimet, ning et ONP-l õigusvõime puudub, siis ei mõjuta selline järeldus vaidlustatud otsuse kehtivust osas, mis on suunatud hagejatele.

25 Lisaks tuleb märkida, et vastuseks Üldkohtu esitatud kirjalikule küsimusele leidsid hagejad, et asjaolu, et vaidlustatud otsus oli samuti suunatud ONP-le, ei mõjutanud selle kontrollimise ulatust, mida komisjon võis läbi viia vaidlustatud otsuse alusel, kuna kontrollimine toimus üksnes hagejate ruumides, võttes arvesse asjaolu, et ONP-d õiguslikult ei eksisteeri ja tal puudub igasugune väline esindus väljaspool tema nõukogusid. Neil asjaoludel ei mõjuta vaidlustatud otsuse tühistamine osas, milles see oli adresseeritud ONP-le, kontrollimise ulatust ja tulemusi hagejate suhtes.

26 Seega tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse tühistamine osas, milles see oli suunatud ONP-le, ei saa rahuldada hagejaid. Järelikult tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide, et rikutud on põhjendamiskohustust

Poolte argumendid

27 Hagejad leiavad, et põhjendamise nõuet tuleb hinnata käesoleva asjaga seotud asjaolude alusel, eelkõige arvestades kõnealuse akti sisu, seda enam, et põhjendamiskohustusel on põhiõiguslik olemus tulenevalt Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK") artiklist 8. Hagejate arvates eristub käesolev juhtum kontrollimise juhtumist, kus komisjon viib läbi oma uurimise üksuses, mille puhul ei ole mingit kahtlust, et sellel on ettevõtja tunnused. Käesolevas asjas on vaidlustatud otsuse adressaatideks ONP, CNOP ja CCG, kuid otsuses hoidutakse määratlemast, milline üksus võib kujutada endast ettevõtjat või ettevõtjate ühendust määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 tähenduses. Hagejad kinnitavad, et nad ei tea, millised on üksused, mille kvalifitseerimine ettevõtjaks või ettevõtjate ühenduseks võimaldaks komisjonil kohaldada seda sätet, ning milline on komisjoni vastav analüüs. Nad märgivad, et neil ei olnud vaidlustatud otsuse saamise hetkel seega võimalik teada saada nende suhtes võetud meetmete põhjendusi, mistõttu on rikutud kodu puutumatuse õigust EIÕK artikli 8 tähenduses, mis peaks andma piisavad tagatised. Seega ei võimalda vaidlustatud otsuse põhjendused Üldkohtul teostada tema pädevusse kuuluvat kontrolli.

28 Hagejate arvates väidab komisjon, et kuna juriidilise isiku tegevuskoha kaitse on kitsam kui füüsiliste isikute kodu puutumatus, siis järelikult võib põhjendus olla lühem otsuse puhul kontrollida juriidilise isiku ruume. Hagejad vaidlevad sellele argumendile vastu põhjendusel, et ettevõtjate ruumide kaitse EIÕK artikli 8 alusel on võrdväärne kaitsega, mis on füüsiliste isikutel ruumidel, ning see kaitse ei ole mingil juhul

kitsam. Selles osas viitavad nad eelkõige kohtujurist Mischo ettepanekule kohtuasjas C-94/00: Roquette Frères, milles otsus tehti 22. oktoobril 2002 (EKL 2002, lk I-9011, I-9015).

29 Lisaks väidavad hagejad repliigis, et põhjendamiskohustus kujutab endast asjaomaste ettevõtjate kaitseõiguste peamist tagatist. Selle ulatust ei saa seega piirata uurimise tõhususe kaalutlustel. Hagejad leiavad, et kuigi on tõsi, et komisjon ei pea edastama kontrollimise otsuse adressaadile kogu teavet, mis tal on oletatavate rikkumiste kohta, ega andma neile rikkumistele täpset õiguslikku kvalifikatsiooni, peab ta siiski selgelt ära tooma väited, mida ta kavatseb kontrollida. Komisjon on kontrollimise põhjendatuse tõendamiseks kohustatud seega tagama, et otsusest, millega määratakse kontrollimine, ilmneks üksikasjalikult, et tal on sisult kaalukad otsesed ja kaudsed tõendid, mis viitavad rikkumisele, milles kontrollitavat ettevõtjat kahtlustatakse. Kaitseõigusi tuleb tingimata järgida alates haldusmenetlusest, milles tehti vaidlustatud otsus.

30 Hagejad tõdevad, et vaidlustatud otsuses ei ole siiski selgelt märgitud, kas tegevust, mille toimumist komisjon kahtlustas ja millega põhjendatakse kontrollimist, heidetakse ette ONP-le üksinda, CNOP-le üksinda, CCG-le üksinda või hoopis kõigile neile üksustele koos, mistõttu on võimatu kindlaks teha hüpoteese, mida komisjon kavatses kontrollimise käigus uurida. Samuti väidavad hagejad, et määratletud ei ole ONP ja/või hagejate tegevus, mille tõttu on vaidlustatud otsus tehtud.

31 Repliigis ja kohtuistungil väitsid hagejad, et rikutud on ka nende kaitseõigusi. Tegelikult võimaldas vaidlustatud otsuses kasutatud sõnade üldine laad komisjonil saada

palju dokumente kõige erinevamate teemade kohta. Nad koostasid selle kohta saadud dokumentide liikide nimekirja. Hagejad lisasid kohtuistungil, et nende kaitseõiguste rikkumist kinnitas asjaolu, et vastuväiteteatisest, mis jõudis nendeni pärast hagi esitamist, ilmneb teine etteheide, mis erineb vaidlustatud otsuses toodud etteheitest kutsealal tegutsema asumise tingimuste kohta.

32 Komisjon väidab, et vaidlustatud otsus on õiguslikult piisavalt põhjendatud.

Üldkohtu hinnang

33 Mis puudutab komisjoni otsuseid, millega määratakse kontrollimine, siis esitatakse määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikes 4 peamised elemendid, mis peavad otsuses sisalduma, ning kohustatakse komisjoni neid põhjendama, täpsustades kontrollimise objekti ja eesmärki, määrates selle alguskuupäeva ning märkides määruse artiklites 23 ja 24 ette nähtud sanktsioonid ja õiguse selliste otsuste läbivaatamisele Euroopa Kohtus. Kohtupraktikas on kõnealuse sätte sisust lähtuvalt täpsustatud põhjendamiskohustuse ulatust otsuste puhul, millega määratakse kontrollimine (vt Üldkohtu 8. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas T-340/04: France Télécom *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-573, punktid 50–53 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsus võimaldab hagejatel tuvastada selles sättes ette nähtud peamised elemendid, eeskätt kontrollimise objekti ja eesmärgi. Nimetatud objekti on lähemalt kirjeldatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 1 ning artiklis 1, kus on viidatud Prantsusmaal ONP-s ühinenud apteekrite vahelistele kokkulepetele ja/või kooskõlastatud tegevusele ja/või ONP ja/või hagejate otsustele,

mille eesmärgiks ja/või tagajärjeks on takistada, piirata ja/või kahjustada konkurentsi ühisturul, eeskätt biomeditsiiniliste analüüsiteenuste turul vähemalt alates 2003. aastast. Põhjendus 4 lisab, et komisjonil on teavet, et need kokkulepped ja/või kooskõlastatud tegevus avaldusid selliste otsuste vormis, milles otsustati mitte kanda neid isikuid G osakonna nimekirja, mitte ajakohastada neid puudutavat kannet nimekirjas ja/või keelata neil tegeleda nende tegevusega, ning esitab seega täpse teabe oletuste kohta, mida komisjon kavatseb kontrollida. Kontrollimise eesmärki on kirjeldatud põhjendustes 6 ja 7, kus on märgitud, et kontrollimine peab komisjonil võimaldama saada teada kõik faktilised asjaolud nende võimalike kokkulepete ja/või tegevuse, nende konteksti ning ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste isikute kohta, täpsustades, et komisjonil on põhjust arvata, et kokkulepete ja/või kooskõlastatud tegevuse ja/või kõnealuste otsuste olemasolust ja toimimisest oli teadlik kitsas ring isikuid ONP-s ja selle nõukogudes.

35 Siiski väidavad hagejad sisuliselt, et käesolevas asjas komisjonil lasuvat põhjendamiskohustust tuleb hinnata lähtudes õigusest eraelu puutumatusele, nagu see on sätestatud EIÕK artiklis 8 ning tõlgendatud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas ja eespool punktis 28 viidatud kohtujurist Mischo ettepanekus, mille alusel tehti otsus kohtuasjas Roquette Frères. Tulenevalt sellest õigusest on komisjonil otsuse raames, mis on tehtud ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste kontrollimiseks, põhjendamiskohustus, mis on sarnane sellega, mis lasub tal üksikisikute kontrollimisel.

36 Kuna hagejad viitavad vaidlustatud otsuse adressaatide kvalifitseerimisele ettevõtjateks või ettevõtjate ühendusteks, tuleb täpsustada, et otsuse artikli 3 (vt eespool punkt 11) esimene lõik nimetab otsuse kolme adressaadina ONP-d, CNOP-d ja CCG-d. Selle sama sätte teisest lõigust ilmneb, et neid adressaate loetakse ettevõtjate ühendusteks, mitte aga ettevõtjateks. Vaatamata asjaolule, et vaidlustatud otsuse teatavad põhjendused sisaldavad viidet „asjaomastele ettevõtjatele/ettevõtjate ühendustele", ei

tekita otsuse artikkel 3 segadust. Lisaks tuleneb selgelt teistest viidetest vaidlustatud otsuses, näiteks põhjendustest 8 ja 9 (vt eespool punkt 8) ning lõpposast trahvide ja karistusmaksete kohta, et otsuse adressaate käsitatakse ettevõtjate ühendustena. Vastupidi hagejate väidetule ei puudu vaidlustatud otsuses selgus küsimuse osas, kes on otsuse adressaadid ning kas neid loetakse ettevõtjateks või ettevõtjate ühendusteks määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 tähenduses. Argument tuleb tagasi lükata.

37 Kuna hagejad väidavad seega, et komisjon oleks pidanud vaidlustatud otsuses üksikasjalikult põhjendama, miks ta pidas neid ettevõtjate ühendusteks, siis tuleb kõigepealt märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 2 ja 3 (vt eespool punkt 7) on selgitatud, et ONP on kutseliit, millele on Prantsuse riik delegeerinud nimelt ülesande tagada apteekrite kutsealaste kohustuste järgimine ning kaitsta kutseala au ja sõltumatust, kontrollida apteekrite pädevust, aidata kaasa rahvatervise ja tervishoiuteenuste kvaliteedi, eeskätt tööohutuse edendamisele. Otsus märgib samuti, et ONP-l on riiklik nõukogu ning seitse osakonda, millesse apteekrid on jagunenud, kusjuures G osakond koosneb biomeditsiinilistele analüüsidele spetsialiseerunud farmatseutidest, kes tegutsevad avalik- ja eraõiguslikes biomeditsiiniliste analüüside laboratooriumides. Otsus kirjeldab ka kontrollipädevust, mis on kõnealustel üksustel apteekri ja biomeditsiinilistele analüüsidele spetsialiseerunud farmatseudi kutsealal tegutsema asumise valdkonnas.

38 Tuleb tõdeda, et nende põhjenduste alusel on võimalik mõista, et komisjon leiab, et ONP on apteekrite ja biomeditsiinilistele analüüsidele spetsialiseerunud farmatseutide kutseliit, millele on Prantsuse riik delegeerinud teatud pädevuse. Samuti ilmneb neist, et komisjon tõi esile CNOP ja CCG olemasolu ONP-s. Neist täpsustustest on teatavate elementide tõttu võimalik mõista, miks komisjon leidis, et ONP ja hagejad on ettevõtjate ühendused. Sellegipoolest tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsus ei

sisalda spetsiifilisi argumente põhjuste kohta, miks sellist kutseliitu nagu käesolevas asjas ning selle organeid loetakse käesolevas asjas ettevõtjate ühendusteks määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 tähenduses.

39 Siiski tuleb meenutada, et õiguse üksikakti põhjendamise kohustuse eesmärk on võimaldada kohtul teostada otsuse õiguspärasuse üle järelevalvet ja tagada huvitatud isikutele piisav arusaam sellest, kas otsus on põhjendatud või selles on puuduseid, mis annavad aluse otsuse õiguspärasus vaidlustada; tuleb ka täpsustada, et sellise kohustuse ulatus sõltub kõnealuse õigusakti liigist ja selle vastuvõtmise kontekstist, samuti kõigist õigusnormidest, mis reguleerivad asjaomast valdkonda (Euroopa Kohtu 25. oktoobri 1984. aasta otsus kohtuasjas 185/83: Interfacultair Instituut Electronenmicroscopie der Rijksuniversiteit te Groningen, EKL 1984, lk 3623, punkt 38; Üldkohtu 15. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-349/03: Corsica Ferries France *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2197, punktid 62 ja 63, ning eespool punktis 33 viidatud kohtuotsus France Télécom *vs.* komisjon, punkt 48).

40 Mis puudutab vaidlustatud otsuse laadi ja selle tegemise konteksti, siis isegi kui hagejad väidavad õigesti, et tulenevalt kohtupraktikast tuleb järgida EIÕK artiklis 8 sätestatud eraelu puutumatuse kaitset ning et kodu puutumatus laieneb äriühingute äriruumidele (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu 16. aprilli 2002. aasta otsus kohtuasjas Colas Est jt *vs.* Prantsusmaa, punkt 41; vt samuti seoses nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrusega nr 17 esimene määrus asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) eespool punktis 28 viidatud kohtuotsus Roquette Frères, punkt 27, ja Euroopa Kohtu 17. novembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-121/04 P: Minoan Lines *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 31), on Euroopa Kohus samuti rõhutanud, et oluline on kaitsta kontrollimiste kui sellise instrumendi kasulikku mõju, mis on vajalik, et võimaldada komisjonil täita oma ülesandeid asutamislepingu täitmise tagajana konkurentsi valdkonnas. Selleks et kaitsta ettevõtja äriruumidele komisjoni juurdepääsuõiguse kasulikku mõju EÜ artiklite 81 ja 82 kohaldamise menetluses, tähendab see õigus, et komisjon võib otsida mitmesuguseid andmeid, mis ei ole veel

teada või mis ei ole täielikult tuvastatud (vt seoses määrusega nr 17 Euroopa Kohtu 21. septembri 1989. aasta otsus liidetud kohtuasjades 46/87 ja 227/88: Hoechst *vs.* komisjon, EKL 1989, lk I-2859, punkt 27, ning eespool viidatud määrus Minoan Lines *vs.* komisjon, punkt 36).

41 Sellest tuleneb, et arvestades haldusmenetluse staadiumi, milles tehakse otsused kontrollimise määramise kohta, ei ole komisjonil sel hetkel täpset teavet, mis võimaldaks analüüsida, kas nimetatud tegevuse või toimingud võib kvalifitseerida EÜ artikli 81 tähenduses ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste otsusteks. Just kontrollimise otsuste erilist laadi arvestades ilmnevad põhjendamist puudutavast kohtupraktikast teabe liigid, mis peavad sisalduma kontrollimise otsuses, et otsuse adressaatidel võimaldada haldusmenetluse selles staadiumis teostada oma kaitseõigusi. Komisjonile selles osas laiema põhjendamiskohustuse panek ei võtaks korrakohaselt arvesse selle kontrollimise esialgset laadi, mille eesmärk on just võimaldada komisjonil hilisemas staadiumis tuvastada, kas vastaval juhul on ühenduse konkurentsiõiguse rikkumisi toime pannud kontrollimise otsuse adressaadid või kolmandad isikud. Nagu nähtub vaidlustatud otsuse enda sõnastusest, ei loeta asjaomaseid kokkuleppeid või kooskõlastatud tegevust tuvastatuks, vaid nende olemasolu kahtlustati (vt selle kohta analoogia alusel Euroopa Kohtu 17. oktoobri 1989. aasta otsus liidetud kohtuasjades 97/87–99/87: Dow Chemical Ibérica jt *vs.* komisjon, EKL 1989, lk 3165, punkt 55).

42 Lisaks tuleb täpsustada allpool uuritava kolmanda väite raames käsitletavate õigusnormide osas, mis reguleerivad asjaomast valdkonda, et Euroopa Kohus on leidnud minevikus, nimelt oma 19. veebruari 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-309/99: Wouters jt (EKL 2002, lk I-1577), millele viitavad hagejad, et kutseliit, mis esindab vabakutselisel kutsealal tegutsevaid isikuid, ei ole EÜ artikli 81 kohaldamisalast *a priori* välistatud.

43 Neil asjaoludel, arvestades eelkõige vaidlustatud otsuse laadi, nagu seda on täpsustatud eespool, ning seda valdkonda reguleerivaid õigusnorme, tuleb jõuda järeldusele, et komisjon ei olnud vaidlustatud otsuses lisaks selgitustele, mis selle kohta olid esitatud vaidlustatud otsuse põhjendustes 2 ja 3 (vt eespool punktid 7, 37 ja 38), kohustatud esitama spetsiifilist õiguslikku analüüsi, mille alusel ta kvalifitseeris otsuse adressaadid ettevõtjate ühendusteks.

44 Lisaks tuleb kaitseõiguste rikkumist puudutava argumendi osas, mis esimest korda esitati repliigi staadiumis ja mida korrati kohtuistungil, eeskätt mis puudutab komisjoni saadud dokumentide liiki, tõdeda seda, et viidates põhjendamiskohustust käsitlevale kohtupraktikale, märgiti hagiavalduses üksnes, et vaidlustatud otsuse põhjendused on ebapiisavad otsuse adressaatide laadi osas (ettevõtjad ja/või ettevõtjate ühendused), kuid ei sõnastatud etteheidet käesolevas asjas hagejate kaitseõiguste rikkumise kohta.

45 Asjaolu, et põhjendamiskohustus on kontrollimise otsuste raames konkreetselt seotud adressaatide kaitseõiguste tagamisega, ei takista seda, et kaitseõiguste rikkumine – mis on oma olemuselt subjektiivne rikkumine – ei ole oluliste menetlusnormide rikkumine ning seega ei pea kohus seda omal algatusel tõstatama (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 425, ning eespool punktis 39 viidatud kohtuotsus Corsica Ferries France *vs.* komisjon, punkt 77). Järelikult tuleb kaitseõiguste rikkumist puudutav etteheide, mis esitati esimest korda repliigi staadiumis, lükata vastuvõetamatuse tõttu kodukorra artikli 48 lõike 2 alusel tagasi.

46 Viimaks, mis puudutab etteheiteid, mis on esitatud vastuväiteteatise sisu kohta, siis piisab, kui tõdeda, et tegemist on vaidlustatud otsusest hilisema elemendiga, mis ei saa mõjutada selle õiguspärasust, kuna seda tuleb hinnata akti vastuvõtmise ajal olemas olevate faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel (vt Üldkohtu 27. septembri

2006. aasta otsus kohtuasjas T-322/01: Roquette Frères *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3137, punkt 325 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Järelikult tuleb teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 20 lõiget 4

48 See väide koosneb kahest osast. Esimene osa puudutab ONP ja hagejate väidetavalt valet kvalifitseerimist ettevõtjateks ning teine osa puudutab nende väidetavalt valet kvalifitseerimist ettevõtjate ühendusteks.

Esimene osa, mis puudutab ONP ja hagejate valet kvalifitseerimist ettevõtjateks

– Poolte argumendid

49 Hagejad vaidlevad vastu sellele, et ONP ja nad ise on ettevõtjad. Nad ei tegele kaubandus- ega majandustegevusega. Nende tegevus kuulub riigivõimu valdkonda. Nad leiavad, et vaidlustatud otsuse sõnastusest tuleneb kahjustav ebamäärasus, kuna

otsus ei määratle selgelt, kas selle adressaate tuleb lugeda ettevõtjateks või ettevõtjate ühendusteks.

50 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

– Üldkohtu hinnang

51 Nagu on märgitud eespool punktis 36, ilmneb vaidlustatud otsusest selgelt, et selle adressaate loetakse ettevõtjate ühendusteks, mitte ettevõtjateks. Kolmanda väite esimene osa tuleb seega tagasi lükata.

Teine osa, mis puudutab ONP ja hagejate valet kvalifitseerimist ettevõtjate ühendusteks

– Poolte argumendid

52 Hagejad vaidlevad vastu sellele, et ONP ja nad ise on ettevõtjate ühendused. Sisuliselt viitavad nad eespool punktis 42 viidatud kohtuotsusele Wouters jt, mis eeldab kahekordset kaalumist, et kontrollida, kas kutseliitu võib kvalifitseerida ettevõtjate ühenduseks. Kõigepealt tuleb kindlaks teha, kas selle liidu liikmed on ettevõtjad ühenduse

konkurentsiõiguse tähenduses, ning seejärel, kas nende tegevus ei kuulu tulenevalt selle laadist või Euroopa Kohtu seatud kriteeriumide alusel majandustegevuse hulka.

53 Esiteks leiavad hagejad, et kõik ONP liikmed ei ole ettevõtjad EÜ artikli 81 tähenduses, kuna osad neist on riigiametnikud. Tegemist on nimelt apteekritega, kes tegutsevad haiglasektoris ja kes on kantud ONP G ja H osakonna nimekirja. Peale selle on teise kategooria liikmed, nimelt farmaatsiateadust õpetavad ülikooliprofessorid samuti ametnikud. Lisaks ei saa palgalisi apteekreid, kes moodustavad olulise osa ONP nimekirja kantud liikmetest, samuti kvalifitseerida ettevõtjateks. Siinkohal vaidlevad nad vastu Üldkohtu 13. detsembri 2006. aasta otsuse liidetud kohtuasjades T-217/03 ja T-245/03: FNCBV jt *vs.* komisjon (EKL 2006, lk II-4987) asjakohasusele.

54 Samuti ei ole hagejate arvates asjakohased Prantsuse konkurentsinõukogu 18. märtsi 1997. aasta otsus ning selle otsuse jõusse jätnud Prantsuse Cour de cassation'i (kassatsioonikohus) 16. mai 2000. aasta kohtuotsus, mis tuvastas konkurentsiõiguse rikkumise ravimite kojukande sektoris. Nad väidavad, et nimetatud otsuses ja kohtuotsuses, mis puudutasid konkreetselt ONP A osakonda, ei ole tuvastatud, et ONP on ettevõtjate ühendus, ning need otsused tuginesid sellele, et oli tuvastatud kõnealuse A osakonna poolt tema avalik-õigusliku ülesande piiride ületamine, samas kui CCG ei ole kunagi ületanud oma seaduslikke volitusi.

55 Teiseks leiavad hagejad, et nende ja ONP tegevus ei ole omane majandustegevuse sfäärile, kuna neil on ka solidaarsuspõhimõttel rajanev sotsiaalne ülesanne ning nad teostavad avalikule võimule omast õiguspädevust.

56 Oma sotsiaalse ülesande osas viitavad hagejad CSP artikli L 4231-2 lõikele 6, mille kohaselt CNOP, mis koosneb kõigi kesknõukogude, sealhulgas CCG esindajatest, „tegeleb siseriiklikul tasandil kõigi kutsealase vastastikuse abi ja solidaarsuse küsimustega, eelkõige seoses tööõnnetuste ja pensionidega". Sellisena määratletud sotsiaalne ülesanne tugineb solidaarsusele, mis väljendub selles, et osa liikmemaksust võib olla ette nähtud raskustes või pensionil olevatele apteekritele.

57 Selleks et tõendada, et nad teostavad avalikule võimule omast õiguspädevust, loetlevad hagejad oma tegevused, tuginedes Prantsuse õigusnormidele. Nad täidavad nimelt õigusemõistmise ja haldusülesandeid.

58 Neil lasuva õigusemõistmise ülesande kohta märgivad nad, et kutseliiduna võrdsustab Prantsuse õigus nad halduskohtuga ning et nende distsiplinaarkolleegiume juhatab halduskohtunik. Lisaks vastavad nad kriteeriumidele, mis on kehtestatud selleks, et hinnata, kas organil on EÜ artikli 234 tähenduses kohtu tunnused, nimelt seadusel põhinev õigusemõistmise ülesanne, organi alalisus, organi kohustuslikkus, organi menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine ja organi sõltumatus.

59 Oma halduslikku laadi tegevuse osas selgitavad hagejad, et nad korraldavad apteekrite pidevat täiendusõpet, neil on pädevus peatada niisuguse apteekri tegevus, kelle tervislik seisund võib ohustada kutsealal tegutsemist, ning ONP nõukogud jälgivad kutse-eetika normide täitmist. Lisaks on ONP toimimiseks vajalike liikmemaksude kogumine ning selle ülesannete täitmine samuti avalikule võimule omane õiguspädevus. Viimaks lisavad nad, et seadus annab CNOP-le pädevuse korraldada ravimikaardi rakendamist, mis on esimene riiklik elektrooniline terviseloosüsteem.

60 Kolmandaks toovad hagejad välja kolm täiendavat kriteeriumi, mis kõik kinnitavad, et nad ei ole ettevõtjad ega ettevõtjate ühendused ühenduse konkurentsiõiguse tähenduses ning mida võeti samuti arvesse eespool punktis 42 viidatud kohtuasjas Wouters jt. Need on esiteks siseriikliku ametivõimu poolt kutseorgani juhtorganite liikmete nimetamine, teiseks kõnealuse kutseorgani kohustus järgida teatavat hulka avaliku huvi kriteeriume ja kolmandaks kõnealuse kutseorgani mõju puudumine oma liikmetele.

61 Kõigepealt märgivad nad enda kui ONP juhtorganite koosseisu kohta, et nad ei ole eranditult moodustatud endi hulgast valitud apteekritest, kes tegutsevad vabakutselisena, vaid juhtorganitesse kuuluvad ka riigiametnikud, riigi esindajad ja farmaatsiateadlased, kelle nimetavad riigivõimud ja kes jäävad nende kontrolli alla.

62 Lisaks on seadusandja neile ülesandeks teinud edendada rahvatervist ja tervishoiuteenuste kvaliteeti, mis on kõigi nende tegevuste puhul ja eeskätt nimekirja kandmisel rakendatava avaliku huvi kriteerium. Selles osas väidavad nad, et Euroopa Kohtu hiljutisest praktikast tuleneb, et riigil on selliste aluspõhimõtete nagu rahvatervise kaitsmisel võimalik reguleerida organi poolt nimekirja kandmise tingimusi eriala puhul, mida samuti reguleeritakse (Euroopa Kohtu 19. mai 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-171/07 ja C-172/07: Apothekerkammer des Saarlandes jt, EKL 2009, lk I-4171, ning 19. mai 2009. aasta otsus kohtuasjas C-531/06: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2009, lk I-4103).

63 Ka väidavad hagejad, et nad ei suuda mõjutada oma liikmete tegevust, mis samuti välistab nende kvalifitseerimise ettevõtjate ühendusena. Esiteks ei sekku CNOP otseselt apteekrite nimekirja kandmisse, kuna apteekrid esitavad oma taotluse pädevale kesk- või piirkondlikule nõukogule ning CNOP võtab seisukoha üksnes nimekirja

kandmisest keeldumise korral. Teiseks on meditsiinilise bioloogia valdkonnas CCG sekkumine tabelisse kandmisel või kande muutmisel otseses sõltuvuses asjaomases departemangus riiki esindava pädeva prefekti väljastatud lubadest. CCG osa piirdub mittesiduva arvamuse koostamisega. Lisaks on kande tegemisel ja nimekirjast kustutamisel CNOP-l ja CCG-l seadusega rangelt piiritletud pädevus. Tegemist on seotud pädevusega, kuna nad ei saa keelduda nimekirja kandmast kutsealal tegutsevat isikut, kes vastab kõigile seadusest tulenevatele tingimustele. Pealegi tuleb arvesse võtta kande tegemisest keeldumise ja nimekirjast kustutamise peale kaebuse esitamise võimalusi, et hinnata nende otsuste tegelikku mõju kutsealal tegutsevatele isikutele.

64 Lõpuks väidavad hagejad vastuseks komisjoni argumendile, mille kohaselt vaidlustatud otsuse adressaatide formaalne kvalifitseerimine ettevõtjateks või ettevõtjate ühendusteks ei ole otsuse õiguspärasuse tingimus, et volituste andmise põhimõte, mis on sätestatud eelkõige EÜ artiklites 5, 7 ja 211, tähendab, et komisjon võib otsuse õiguspäraselt vastu võtta üksnes õigusliku aluse põhjal ning seda ainult juhul, kui kõik selle õigusliku alusega kehtestatud tingimused on täidetud. Ettevõtjate ühenduseks kvalifitseerimine peab nende sõnul seega kontrolli ajaks olema toimunud. Vastasel juhul puudub vaidlustatud otsusel õiguslik alus, kuna määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikes 4 on selgelt sätestatud, et komisjon võib korraldada „ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste" puhul kogu vajaliku kontrolli.

65 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

– Üldkohtu hinnang

66 Kõigepealt tuleb meenutada, et määruse nr 1/2003 põhjendus 24 täpsustab, et komisjonil peaks olema õigus teostada kontrolli, mida on vaja selleks, et tuvastada EÜ artikli 81 alusel keelatud kokkuleppeid, otsuseid ja kooskõlastatud tegevust. Selles suhtes on määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikes 1 märgitud, et komisjon võib korraldada ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste puhul kogu vajaliku kontrolli. Määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 kohaselt peavad ettevõtjad ja ettevõtjate ühendused alluma komisjoni otsusega määratud kontrollimisele.

67 Samuti tuleb märkida, et kuna määrus nr 1/2003 rakendab EÜ artiklites 81 ja 82 ette nähtud konkurentsieeskirju, tuleb selle artiklis 20 sisalduvaid sõnu „ettevõtjad" ja „ettevõtjate ühendused" määratleda üldjuhul nii, nagu seda määratletakse EÜ artikli 81 tõlgendamisel.

68 Tuleb siiski arvesse võtta kontrollimist puudutava otsuse erilist laadi (vt eespool punkt 40). Võttes täpsemalt arvesse asjaolu, et niisugused otsused tehakse uurimise alguses, ei saa selles staadiumis olla tegemist lõpliku hinnangu andmisega sellele, kas otsuse adressaatideks olevate üksuste või muude üksuste toimingud või otsused saab kvalifitseerida ettevõtjatevahelisteks kokkulepeteks, ettevõtjate ühenduste otsusteks või kooskõlastatud tegevuseks, mis on vastuolus EÜ artikli 81 lõikega 1, või EÜ artiklis 82 nimetatud tegevuseks. Kuigi määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikes 4 on ette nähtud, et komisjon märgib kontrollimist puudutavas otsuses kontrollimise objekti, ei ole selles staadiumis tegemist konkreetsetele tegudele hinnangu andmisega, kuna kontrollimise eesmärk on just tõendite kogumine oletatavate tegude kohta.

69 Lisaks tuleb arvesse võtta ka asjaolu, et määrus nr 1/2003 annab komisjonile volitused, mille eesmärk on võimaldada tal täita talle asutamislepinguga usaldatud ülesannet, mis seisneb ühisturul konkurentsieeskirjade järgimise tagamises (vt määruse nr 17 kohta Euroopa Kohtu 26. juuni 1980. aasta otsus kohtuasjas 136/79: National Panasonic *vs.* komisjon, EKL 1980, lk 2033, punkt 20, ja eespool punktis 40 viidatud määrus Minoan Lines *vs.* komisjon, punkt 34), nagu on meenutatud ka määruse nr 1/2003 põhjenduses 24 (vt eespool punkt 66). Kohtupraktikas on samuti kinnitatud, et kontrollimiste ulatus võib olla väga lai ning et õigus siseneda ettevõtjate mis tahes ruumidesse, territooriumile või transpordivahenditesse on erilise tähtsusega, kuna see peab võimaldama komisjonil koguda tõendeid konkurentsieeskirjade rikkumise kohta paikadest, kust selliseid tõendeid tavaliselt leida võib (vt selles osas määruse nr 17 kohta eespool punktis 40 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punkt 26, ja eespool punktis 40 viidatud määrus Minoan Lines *vs.* komisjon, punkt 35).

70 Mis puudutab käesolevas asjas ONP ja hagejate kvalifitseerimist ettevõtjate ühendusteks määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 tähenduses, siis tuleb meenutada, et konkurentsiõiguse kontekstis hõlmab ettevõtja mõiste mis tahes majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist, ning majandustegevus on igasugune tegevus, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teataval turul (eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Wouters jt, punktid 46 ja 47).

71 Tuleb tõdeda, et apteekrid, vähemalt vabakutselised apteekrid, pakuvad tasu eest eelkõige ravimite jaemüügi teenuseid ja nad kannavad selle tegevusega kaasnevat finantsriisikot. Seega tuleb järeldada, et need isikud tegelevad majandustegevusega ja järelikult kujutavad endast ettevõtjaid EÜ artiklite 81, 82 ja 86 tähenduses (vt selle kohta analoogia alusel Euroopa Kohtu 12. septembri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-180/98–C-184/98: Pavlov jt, EKL 2000, lk I-6451, punktid 76 ja 77, ning eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Wouters jt, punktid 48 ja 49). Hagejad ei vaidle pealegi vastu sellele, et teatud hulka ONP liikmetest apteekreid saab kvalifitseerida

konkurentsiõiguse tähenduses ettevõtjateks, kuna nad tegutsevad oma kutsealal vabakutselistena ja kannavad seega finantsriisikot.

72 Pealegi, lisaks apteegipidajatele või abiapteekritele, kes kuuluvad A osakonda, vastavad ka G osakonna liikmed, see tähendab meditsiinilise bioloogia laboratooriumide direktorid ja asedirektorid, ettevõtja mõiste kriteeriumidele. Isegi kui – nagu väidavad hagejad – enamik G osakonda kuuluvaid apteekreid täidavad era- ja avalik-õiguslikes biomeditsiiniliste analüüside laboratooriumides palgaliste töötajate ülesandeid, saab vähemalt osa selle osakonna liikmetest kvalifitseerida konkurentsiõiguse tähenduses ettevõtjateks, mida hagejad kohtuistungil vastuseks Üldkohtu esitatud küsimusele ka kinnitasid.

73 Hagejad väidavad siiski, et asjaolu, et ühte osa nende liikmetest ei saa kvalifitseerida ettevõtjateks, tähendab, et kõnealused esindusorganid ei saa kuuluda EÜ artikli 81 kohaldamisalasse.

74 Tuleb tõdeda, et see argument on vastuolus kohtupraktikaga. Eespool punktis 53 viidatud kohtuotsuses FNCBV jt *vs.* komisjon leidis Üldkohus, et EÜ artikli 81 tähenduses ettevõtjatena käsitatavaid põllumajandustootjaid koondavad ja esindavad ühingud saab selle sätte kohaldamisel kvalifitseerida ettevõtjate ühendusteks vaatamata asjaolule, et nende ühingutega saavad liituda ka põllumajandustootjate abikaasad, eelkõige kuna Üldkohtu hinnangul ei piisa igal juhul üksnes asjaolust, et ettevõtjate ühenduse liikmeteks võivad olla ka isikud ja üksused, keda ei saa kvalifitseerida ettevõtjateks, selleks et see ühendus ei oleks oma olemuselt ettevõtjate ühendus EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses (eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus FNCBV jt *vs.* komisjon, punkt 55).

75 Hagejad vaidlevad vastu nimetatud kohtuotsuse asjakohasusele, märkides, et Üldkohus lähtus selles ka asjaolust, et põllumajandustootjate abikaasad osalevad üldiselt perekondliku põllumajandusettevõtte töös. Kõnealused abikaasad tegelevad seega majandustegevusega, mida aga suur osa ONP liikmetest ei tee. Kuigi Üldkohus tõepoolest mainis seda asjaolu eespool punktis 53 viidatud kohtuotsuse FNCBV jt *vs.* komisjon punktis 55, ei saa hagejate argumendiga nõustuda, kuna kõnealuses punktis on selgelt märgitud, et „igal juhul" ei piisa üksnes asjaolust, et teatud liikmed ei ole ettevõtjad, selleks et kõnealune ühendus jääks EÜ artikli 81 kohaldamisalast välja.

76 ONP ja hagejad on seega üksused, mis koondavad ja esindavad teatud hulka teataval erialal tegutsevaid isikuid, kelle hulka kuuluvad apteekrid ja meditsiinilise bioloogia laboratooriumide direktorid, keda saab kvalifitseerida ettevõtjateks EÜ artikli 81 tähenduses.

77 Sellest tõdemusest piisab järeldamiseks, et komisjon võis ONP ja hagejad kvalifitseerida ettevõtjate ühendusteks määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 tähenduses (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus FNCBV jt *vs.* komisjon, punktid 53 ja 54) ning võis neid õiguspäraselt kohustada alluma kontrollile selle sätte alusel. Täpsemalt on võimalik, et kõnealused üksused võisid ettevõtjate ühendustena teha EÜ artikliga 81 vastuolus olevaid otsuseid – oletus, mida komisjonil on oma ülesande kohaselt õigus kontrollida muu hulgas tõendite alusel, mis ta on kontrollimise käigus kogunud.

78 Hagejate argumendid, mis tuginevad eespool punktis 42 viidatud kohtuotsusele Wouters jt, ei muuda seda järeldust. Selles kohtuotsuses lahendati küsimus, kas siis, kui selline kutseliit nagu Madalmaade advokatuur võtab vastu teatava määruse, tuleb seda kutseliitu käsitada ettevõtjate ühendusena või hoopis avaliku võimu kandjana (eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Wouters jt, punkt 56). Käesolevas asjas on aga ilmselgelt ennatlik küsimus, kas oma konkreetse õiguspädevuse teostamisel

jäävad hagejad EÜ artikli 81 kohaldamisalast välja või tuleb mõningaid nende toiminguid käsitada vastupidi ettevõtjate ühenduste otsustena selle sätte tähenduses, ning see küsimus tuleb vajaduse korral lahendada lõppotsuse raames, milles võetakse seisukoht komisjoni esitatud etteheidete suhtes. Lisaks kinnitab kohtuotsus Wouters jt selgelt, et kutseliidud ei ole EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisalast *a priori* välistatud (vt selle kohta eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Wouters jt, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 Peale selle tuleb märkida, et vaidlustatud otsusega määratud kontrollimine ei puuduta ainult EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses ettevõtjate ühenduste võimalikke otsuseid, mida on käsitletud eespool punktis 42 viidatud kohtuotsuses Wouters jt, vaid ka hagejate võimalikku osalemist Prantsusmaal ONP-s ühinenud apteekrite vahelistes kokkulepetes ja/või kooskõlastatud tegevuses ning EÜ artikli 82 rikkumist.

80 Lisaks ilmneb toimikust, et Prantsuse konkurentsinõukogu on teinud mitu otsust, milles on tuvastatud ONP ja/või selle organite poolt konkurentsiõiguse rikkumiste toimepanemine, ning et Prantsuse cour de cassation on vähemalt ühte nendest otsustest kinnitanud. Vastupidi hagejate väidetele ja sõltumata asjaolust, et need otsused puudutavad ONP A osakonda, mitte G osakonda, on tegemist täiendava kaudse tõendiga, mis võimaldab komisjonil järeldada, et ONP-d ja hagejaid ei saa EÜ artikli 81 kohaldamisalast *a priori* välistada, kuna A osakonna ja G osakonna teatud liikmeid saab kvalifitseerida ettevõtjateks ning avalikust huvist tulenevate, seadusega ette nähtud ülesannete olemasolu ei välista ühegi osakonna puhul, et nad võivad teha toiminguid väljaspool seda seadusest tulenevat raamistikku ja EÜ artiklit 81 rikkudes.

81 Mis puudutab viimaks hagejate viidet eespool punktis 62 viidatud kohtuotsustele Apothekerkammer des Saarlandes jt ning komisjon *vs.* Itaalia, millest ilmneb, et riigil on selliste aluspõhimõtete nagu rahvatervise kaitsmisel võimalik reguleerida organi poolt nimekirja kandmise tingimusi eriala puhul, mida samuti reguleeritakse, siis tuleb tõdeda, et need kohtuotsused puudutavad sisuliselt asutamisvabadust ja kapitali vaba liikumist reguleerivate EÜ artiklite 43 ja 56 kohaldamist siseriiklike õigusnormide suhtes, mis käsitlevad farmatseudi kutsealal tegutsemise tingimusi. Need kohtuotsused ei ole aga asjakohased käesoleva vaidluse lahendamisel, kuna kohtupraktikast nähtub, et asjaolu, et õigusnormid ei kujuta endast liikumisvabaduse piiranguid, kuna need ei ole iseenesest seotud majandustegevusega, ei tähenda seda, et kõnealune tegevus jääb tingimata väljapoole EÜ artiklite 81 ja 82 kohaldamisala, ega seda, et nimetatud õigusnormid ei vasta mainitud artiklitele omastele kohaldamistingimustele (vt selle kohta analoogia alusel Euroopa Kohtu 18. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-519/04 P: Meca-Medina ja Majcen *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-6991, punkt 31).

82 Eespool toodust tuleneb, et komisjon võis vaidlustatud otsuse tegemise staadiumis leida, et ONP ja hagejad on ettevõtjate ühendused määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4 tähenduses. Seega ei ole tõendatud, et komisjon rikkus nimetatud sätet seeläbi, et ta kvalifitseeris vaidlustatud otsuse adressaadid ettevõtjate ühendusteks.

83 Seetõttu tuleb kolmanda väite teine osa ning järelikult kogu kolmas väide tagasi lükata.

84 Eespool toodust tulenevalt tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

85 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hagejate kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja hagejatelt, kes ühtlasi kannavad ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Conseil national de l'Ordre des pharmaciens'ilt (CNOP) ning Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens'ilt (CCG).

Czúcz Labucka O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. oktoobril 2010 Luxembourgis.

Allkirjad